

Helsingin yliopisto - Helsingfors universitet - University of Helsinki

Tiedekunta-Fakultet-Faculty Valtiotieteellinen tiedekunta		Laitos-Institution-Department Sosiaalitieteiden laitos	
Tekijä-Författare-Author Saarinen, Merja			
Työn nimi-Arbetets titel-Title Puhalsiko media ilmaa pörssikuplaan? Tutkimus siitä, miten lehdet kirjoittivat vuosituhannen vaihteen pörssiuhumasta.			
Oppiaine-Läroämne-Subject Viestintä			
Työn laji-Arbetets art-Level Pro gradu -työ	Aika-Datum-Month and year 2010-05-10	Sivumäärä-Sidantal- Number of pages 85 + 14	
Tiivistelmä-Referat-Abstract Tutkielma selvittää millainen rooli medialla oli vuosituhannen vaihteen pörssi- eli teknologiakuplassa, jossa osakekurssien arvot kohosivat lyhyessä ajassa moninkertaisiksi ja lopulta romahtivat hyvin äkisti. Selvityksen kohteena on miten lehdet kirjoittivat osakemarkkinoista. Tarjosivatko ne kriittisiä näkemyksiä osakemarkkinoiden tilasta, pysyivätkö neutraalin referoivina vai antoivatko päin vastoin osakekurssien noususta kriittittömän optimistisen kuva, mikä olisi osaltaan voinut lisätä sijoittajien innostusta ja kasvattaa kuplaa? Tutkielma selvittää myös, oliko kirjoittelussa lehtikohtaisia eroja, ja mikä on lähteiden käytön eli jutun toimijoiden osuus jutun näkökulmaan. Eroja suhtautumistavassa tutkitaan myös muista näkökulmista. Tutkimuskohteena ovat Helsingin Sanomat, Kauppalehti ja Taloussanomat. Tutkimusajankohta on lokakuu 1999, jolloin osakekurssien nousu lähti kiihtymään aiempaa kovempaan vauhtiin, jatkuttuaan sitä ennen jo puolitoista vuotta. Vajaat puoli vuotta myöhemmin kupla puhkesi osakekurssien romahtaessa maaliskuussa 2000. Kuplassa oli kyse taloudellisesti merkittävästä ilmiöstä. Tuolloin tavalliset ihmiset innostuivat Suomessa ensi kertaa isossa määrin sijoittamaan rahojaan hyvin isolla riskillä pieniin teknologia-alan kasvuyrityksiin. Maailmalla mediaa on syytetty osallisuudesta huuman lietsomiseen. Aiemminkin mediaa on arvosteltu epäonnistumisesta talouden käännekohtien uutisoinnissa ja kriittisyyden puutteesta. Tutkimusmenetelmänä on sisällön erittely. Juttujen luokittelurunko koostuu seitsemästä kohdasta, joita ristiintaulukoidaan keskenään. Pääkysymyksen osalta, eli mikä oli jutun näkökulma tutkittavaan aiheeseen, jutut on luokiteltu neljän eri vaihtoehdon mukaan: negatiivinen (kriittinen), neutraali (referoiva), positiivinen (vahvistava), yhdistelmä (tasapainotettu). Tutkielman teoreettisena taustana on se, millaista on hyvä kriittinen journalismi. Keskeisenä kirjallisuutena teorian rakentamisessa ovat olleet Taisto Hujasen (1990) Avauksia journalismikritiikkiin, Risto Kuneliuksen (2003) Viestinnän vallassa, Howard Tumberin (1999) News: A Reader ja Turo Uskalin (2005) Kriittisyys – nykyjournalismin selkäranka. Tutkielman päätulos on, että lehdet kirjoittivat tutkitusta aiheesta pääosin neutraalisti referoiden. Tällaisia juttuja oli 32,8 prosenttia aineistosta. Kriittisiä juttuja oli 31,9 prosenttia, vahvistavia 16,4 prosenttia ja näiden yhdistelmiä 18,9 prosenttia. Lehtien väliset erot ovat kuitenkin merkittäviä. Helsingin Sanomissa ja Kauppalehdessä suurimman ryhmän muodostivat referoivat jutut, kun Taloussanomissa eniten oli kriittisiä juttuja. Kauppalehdessä oli muita enemmän vahvistavia eli positiivisia juttuja. Isoja eroja juttujen kriittisyydessä tulee mm. myös sen suhteen onko kyse kotimaan vain ulkomaan uutisista – ulkomaita käsitellessä kriittisyys on suurempaa. Tämän tutkielman valossa kotimaista mediaa ei voi syyttää osallisuudesta pörssikuplan luomiseen. Silti talousjournalismi onnistui tehtävässään vain kohtuullisesti; kriittinen ote jäi vähäiseksi.			
Avainsanat-Nyckelord-Keywords talousjournalismi uutiskriteerit kriittinen journalismi pörssikupla pörssikurssit sijoittajat			

Muita tietoja-Övriga uppgifter-Additional information